

УДК 65.011.1 : 65.014

Тесленок І. М.¹, Батіг І.Ю.²

¹ канд. економ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУЗ-519 НУ «Запорізька політехніка»

ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Стратегічне управління це складне багатогранне явище у функціонуванні підприємства. Зазвичай його визначають як:

- план дій, тобто це «розробка і здійснення дій, за допомогою яких досягається перевищення рівня результативності діяльності підприємства над рівнем конкурентів у довгостроковому періоді безперервний процес розвитку компанії, визначення цілей, реалізації плану із оцінкою діяльності» [3, с. 96].

- безперервний процес розвитку компанії, визначення цілей, реалізації плану із оцінкою діяльності [1, с. 108].

При цьому зважаючи на те на діяльність підприємства впливають різні фактори – то і підходи, і методи, і інструменти стратегічного управління будуть відрізняти. На рисунку 1. Наведено низку чинників які зумовлюють наявність різних підходів до побудови системи стратегічного управління. Зауважимо, що наведеними чинниками вибір не обмежується.

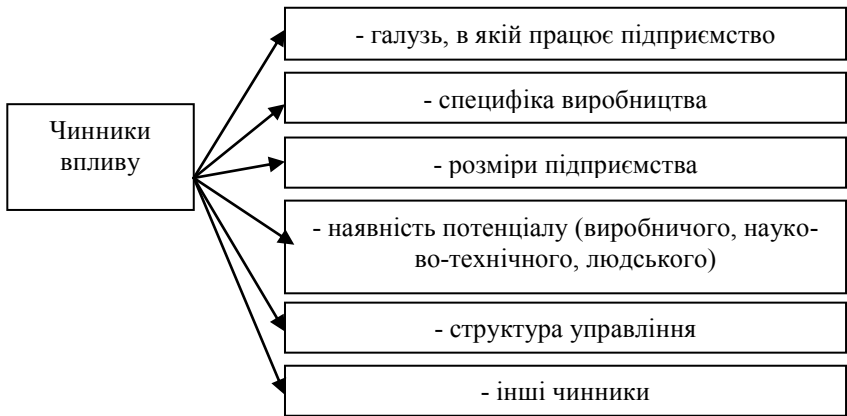

Рисунок 1 – Чинники що впливають на вибір підходу до побудови системи стратегічного управління [2].

Важливим аспектом у становленні стратегічного управління на підприємствах є розуміння методології здійснення управлінської діяльності, яка передбачає використання того чи іншого підходу до управління.

Науковий підхід – це особливий спосіб мислення та пізнання об'єктивної реальності, що формується умовами дослідження, рівнем знань, професійної підготовки та цілісним спрямуванням. Спосіб мислення керівника підприємства, особливості зовнішнього середовища, традиції підприємства та інші фактори впливають на вибір певного підходу який буде покладено в основу здійснення стратегічного управління.

Аналізуючи науковий доробок було зроблено висновок, що всі використовувані підходи можна поділити на такі, які визнаються більшістю науковців та такі, які здобули менше популярності. Поділ наведено на рисунку 2.

Рисунок 2 – Поділ підходів до побудови системи стратегічного управління на підприємстві [узагальнено автором]

Розглянемо основні підходи більш детально:

- процесний підхід можна описати як послідовність реалізації дій спрямованих на досягнення результату[4]. З позиції процесного підходу стратегічне управління розглядається як низка пов'язаних між собою процесів (функцій): планування, організація, мотивація, контроль. Підприємства що використовують процесний підхід у стратегічному управлінні багато уваги приділяють процесу обговорення та прийняття рішень, а також налагодження ефективних комунікацій, завдяки яким поєднуються виконавці усіх процесів;

- ситуаційний підхід орієнтований на обставини, що виникають у поточний момент роботи підприємства. Акцент в стратегічному управлінні зміщується від розробки планів до реакції на проблему яка вже виникла. Успішне управління що базується на ситуаційному підході передбачає орієнтацію на низку принципів, зокрема: гнучкість, відкритість, варіативність, зворотно-го зв'язку, рефлексивності;

- системний підхід розглядає управління підприємством як цілісною системою. З цією метою підприємство поділяється на частини (елементи), аналізуються властивості кожної частини, її вплив на загальну ефективність роботи системи, оцінюється ефективність взаємодії елементів та приймається рішення спрямоване на посилення ефективності функціонування кожного елементу та отримання синергійного ефекту. Слід наголосити, що в рамках системного підходу підприємство розглядається як відкрита система (цілісний об'єкт) який взаємодіє із зовнішнім середовищем, а не замикається тільки на внутрішніх властивостях.

Інші підходи: цільовий, інтегральний, функціональний, синергетичний, рефлексивний, когнітивний та традиційний отримали менше розповсюдження, оскільки мають ознаки належності до одного чи декількох основних підходів. Дещо обособлено розглядають рефлексивний (заснований на формуванні «образів» підприємства та когнітивний (базується на менеджменті знань) підходи. Аналізу особливостей наведених підходів слід приділити більше уваги, що зумовлює актуальність подальших досліджень підходів до стратегічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Киш Л.М. Стратегічне управління, як основна частина менеджменту підприємства. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 38(1). С. 107-113. – URL : http://bses.in.ua/journals/2019/38_1_2019/23.pdf (дата звернення: 30.03.2023 р.)
2. Ортіна Г. В. Методологічні концепції визначення стратегічного управління підприємством. Ефективна економіка. 2010. № 4. – URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=197> (дата звернення: 15.04.2023 р.)
3. Сапельнікова Н.Л., Вознюк М.П Теоретичні основи стратегічного управління розвитком підприємства. Менеджер. 2016. № 3. С. 90-101. - URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2016_3_14 (дата звернення: 22.03.2023 р.)
4. Яшкіна Н. Сутність та методологія стратегічного управління: теоретичний аспект. Економічний простір. 2018. № (129), С. 208-215. – URL : <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/180> (дата звернення: 21.04.2023 р.)